

Fidoyilik —
Vatanga xizmat demak!

2023-yil 18-aprel, seshanba,
46 (23.767)-son

**KUN
HIKMATI**

Davlatlar, millatlar
o'rtasidagi
qirg'inbarot
urushlar fitna va
shuhratparastlik
oqibatida kelib
chiqadi

1913-yil aprel oyidan chiqq boshlagan

www.zarnews.uz <https://www.facebook.com/zarnews.uz> [@zarnews_uz](https://twitter.com/zarnews_uz) https://twitter.com/zarnews_uz

KONSTITUTSIYA – MENIKI, SENIKI, BIZNIKI!

Ertadan muddatidan oldin ovoz berish boshlanadi

“O‘zbekiston Respublikasining referendumini to‘g‘risida”gi Qonunning 35-moddasiga ko‘ra, referendum kuni o‘z yashash joyida bo‘lish imkoniyatiga ega bo‘lmagan ovoz beruvchi muddatidan oldin ovoz berish huquqiga ega.

Bu jarayon referendumga o'n kun qolganida boshlanib, uch kun qolganida tugallanadi.

Muddatidan oldin ovoz berishni o'tkazish vaqti O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi tomonidan belgilanadi.

Mazkur tartib asosida Markaziy saylov komissiyasi shu yil 12-aprelda O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy qonuni bo'yicha referendumda muddatidan oldin ovoz berish muddatini **2023-yil 19-aprel – 26 aprel kunlariga** belgiladi. Fuqarolar **ish kunlari soat 9:00 dan soat 18:00 ga qadar, dam olish va bayram kunlari soat 12:00 dan soat 16:00 ga qadar** referendum uchastkasiga borib, muddatidan oldin ovoz berishi mumkin.

Ovoz beruvchi muddatidan oldin ovoz berishni amalga oshirish uchun referendum kunida bo'la olmasligining sabablari (ta'til, xizmat safari, xorijga chiqish va hokazo) ko'rsatilgan ariza asosida tegishli uchastka komissiyasidan referendumda ovoz berish byulletenini oladi.

Ovoz beruvchi referendumda ovoz berish byulletenini olganligi haqida tegishli

uchastka komissiyasining kamida ikki nafar a'zosi hozirlikda ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxatiga imzo qo'yadi.

Referendumda ovoz berish byulletenini maxsus jihozlangan yashirin ovoz berish kabinasida yoki xonasida ovoz beruvchi tomonidan to'ldiriladi.

Ovoz beruvchi qaror qabul qiladi va to'ldirilgan referendumda ovoz berish byulletenini yopiq konvertida qoldiradi, konvert tegishli uchastka komissiyasining saytida saqlanadi. Konvertning yelimgan joyiga uchastka komissiyasining ikki nafar a'zoning imzolari qo'yilib, ular komissiyaning muhri bilan tasdiqlanadi.

Bugungi kunda 7-Samarqand okrug komissiyasi tomonidan viloyat hududidagi saylov uchastkalariga ovoz beruvchilar umumiy sonining 5 (besh) foizi miqdoridagi ovoz berish byulletenlari va zarur kanselyariya buyumlari yetkazib berildi. Muddatidan oldin ovoz berishni tashkil etish va o'tkazish uchun barcha shart-sharoit yaratildi.

Otabek TOSHNIYOZOV,
7-Samarqand okrug komissiyasi kotibi.

Samarqand shahri-ning ko'cha va xiyobonlarini ko'rkamlashtirish maqsadida turfa anvoyi gullar ekilmoqda.

- Shu kunlarda shahrimizda yoz va kuz mavsumiga mo'ljallangan 10 turdan ortiq 5 million tup gul ekilyapti, - deydi Samarqand shahar obodonlashtirish boshqarmasi boshlig'i Yumus Bobonazarov. - Gullarning 2 million dona urug'i Niderlandiyadan keltirilgan. Hozirga qadar 3 million dona gul o'tqazildi. May oyida yana 2 million ta gul ekish rejalashtirilgan.

Fazliddin RO'ZIBOYEV
olgan suratlar.

SAMARQANDDA NIDERLANDIYADAN KELTIRILGAN GULLAR EKILMOQDA

Ekologik muammolar yechimi yangilanayotgan Konstitutsiyada

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti-da “Referendum va yoshlar” targ‘ibot tadbiri o‘tkazildi.

O‘zbekiston Ekologik partiyasi bilan hamkorlikda tashkil etilgan tadbirda partiya markaziy kengashi raisi Abdushukur Hamzaev, Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputati Shuhrat Abdullalilov ishtirok etib, talabalarga joriy yilning 30-aprel kuni o‘tkaziladigan referendum mohiyati, yangilanayotgan Konstitutsiyadagi ekologiya va atrof-muhit muhofazasi bilan bog‘liq huquqiy normalar haqida tushuncha berdi.

– Yangilanayotgan bosh Qomusimizda bugungi kunning eng dolzarb masalasi bo‘lgan ekologiya masalasiga alohida e’tibor qaratilgan, – dedi A.Hamzaev. – Hech kimga sir emas, hozirda tabiatga nisbatan nosog‘lom munosabatning shakllangan ko‘plab muammolar yuzaga kelishiga sabab bo‘lmoqda. Shuning uchun loyihada davlat

fuqarolarning ekologik huquqlarini ta’minlash va atrof-muhitga zararli ta’sir ko‘rsatishiga yo‘l qo‘ymaslik maqsadida shaharsozlik faoliyati sohasida jamoatchilik nazoratini amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yaratishni o‘z zimmasiga olmoqda. Shaharsozlik hujjatlarining loyihalari qonunda belgilangan tartibda jamoatchilik muhokamasidan o‘tkaziladi. Davlat barqaror rivojlanish prinsipiga muvofiq, atrof-muhitni yaxshilash, tiklash va muhofaza qilish, ekologik muvozanatni saqlash bo‘yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi.

Bundan tashqari, ilk bor Konstitutsiyamizda davlat Orolbo‘yi mintaqasining ekologik tizimini muhofaza qilish hamda tiklash, mintaqani ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan rivojlantirish yuzasidan choralar ko‘rishi belgilanmoqda.

Tadbir davomida Konstitutsiyaviy qonun loyihasi haqida batafsil so‘z yuritildi.

O‘ZGARISHLAR TAQDIRIMIZDA AKS ETADI

Ayrim vaqtlarda yangilanayotgan Konstitutsiya loyihasi va rejalashtirilgan referendum haqida turli piching hamda fisq fasad gaplarni eshitib qolaman. Tabiiyki, bu ba’zi kishilar avval masalaning tub mohiyatini tushunib yetmasdan unga yuzaki qarayotganidir. Afsuslanarlisi shuki, bunday kimsalar garchi oz bo‘lsa-da, jamiyatimizda uchrayotganidir.

Yangilanayotgan Konstitutsiya har birimizning, hatto kelgusi avlodlarimizning taqdirida muhim ahamiyat kasb etishi shubhasiz. Birgina misol, yangi tahrirdagi Asosiy qonunimizning 37-moddasiga “O‘zbekiston Respublikasining fuqarolari davlat xizmatiga kirishda teng huquqqa egadir”, degan norma kiritilmoqda.

Davlat xizmatiga kirishda teng huquqlik – barcha fuqarolar uchun teng imkoniyatlar yaratishdir. Bu davlat xizmatiga kirishda nomzodlarga jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e’tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeyidan qat’i nazar, huquqlarining tengligi kafolatlanishi orqali amalga oshiriladi. Bir so‘z bilan aytganda, bu jarayonda odam ajratmasdan, barchaga bir ko‘z bilan qaraladi, “falanchining o‘g‘li”, “pistonchining jiyani” bo‘lganligi uchun unga ustunlik berish kabi salbiy holatlarga yo‘l qo‘yilmaydi.

Eng asosiy mezon – professionallik talabi, ya’ni qanchalik darajada o‘z kasbini chuqur biladigan nomzodlarga ustunlik berilishi bu tabiiyki, jamiyat rivojida ham muhim omil bo‘lishi shubhasiz.

Umuman, Konstitutsiyada qayd qilingan yuqoridagi norma fuqarolarga davlat xizmatiga kirishda ortiqcha talablar qo‘yilishining, korruptsiyaviy holatlar, mahalliychilik, tanish-bilishchilik, qarindosh-urug‘chilik kabi illatlarning oldini oladi. Pirovardida davlat xizmatining jozibadorligi oshishiga, o‘z navbatida davlat organlari faoliyati samaradorligi, xizmat ko‘rsatish sifati, davlat xizmatining ochiqligi, raqobatdoshligi va professionalligi oshishiga sabab bo‘ladi.

Muhimi, mazkur norma aynan davlat hokimiyati organlarining faoliyatini zamonaviy qadriyatlar asosida tashkil etish, byurokratiyani keskin kamaytirib, kadrlar salohiyati va ishchanlik qobiliyatiga qarab ishga qabul qilish, mansab pillapoyalari bilan ko‘tarilishining konstitutsiyaviy kafolati hisoblanadi.

Shu o‘rinda yana bir faktni aytib o‘tish o‘rinli, yangi tahrirdagi Konstitutsiyaning 15-moddasiga ko‘ra, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mamlakatning butun hududida oliy yuridik kuchga ega, to‘g‘ridan-to‘g‘ri amal qiladi va yagona huquqiy makonning asosini tashkil qiladi.

Aslida Konstitutsiya ustuvorligi va inson qadri ta’minlanishi uchun Konstitutsiya normalari real ishlashi hamda inson huquq va erkinliklarini to‘g‘ridan-to‘g‘ri muhofaza etishi shart. Jumladan, sudlar va boshqa davlat organlari, mansabdor shaxslar qarorlar qabul qilishda Konstitutsiyaga tayanishi majburiy hisoblanadi. Shuningdek, mazkur norma har bir fuqaroga konstitutsiyaviy huquq va erkinliklaridan to‘g‘ridan-to‘g‘ri foydalanish imkoniyatini yaratadi.

Qayd etilgan norma kundalik hayotimizda biron imtiyoz yoki huquqdan foydalanmoqchi bo‘lganimizda, davlat organlari xodimlari tomonidan “hali tartibli ishlab chiqilmagan” yoki “yuqoridan bizga ko‘rsatma yoki buyruq berilmagan” qabilidagi bahonalarga barham beradi.

Ya’ni, Konstitutsiyaning to‘g‘ridan-to‘g‘ri qo‘llanilishi orqali fuqarolar Konstitutsiyadan foydalanib, asosiy huquq va erkinliklarini himoya qilish imkoniga ega bo‘ladi. Misol uchun, fuqarolarning O‘zbekiston hududida erkin harakatlanish huquqi Konstitutsiyada belgilangan bo‘lib, mazkur huquqdan biror-bir mansabdor shaxsning buyrug‘i yoki topshirig‘ini ro‘kach qilib cheklashga yo‘l qo‘yilmaydi, bundan qonunda belgilangan cheklolvar mustasno. Yana bir misol, Konstitutsiyaning 47-moddasida mustahkamlanayotgan qoidaga asosan, hech kim sudning qarorisiz va qonunga nomuvofiq holda uy-joyidan mahrum etilishi mumkin emas.

Demak, Konstitutsiyaga kiritilayotgan mazkur qoida orqali Konstitutsiya normalari ularni qo‘llash tartibi alohida qonunchilik hujjatlarida mavjud yoki mavjud emasligidan qat’i nazar, to‘g‘ridan-to‘g‘ri amal qilishiga erishiladi.

Isoqjon NEGMATOV,
Samarqand davlat universiteti
kafedra mudiri, dotsent.

XALQARO TASHKILOTGA MUROJAAT QILASIZ...

Yangilanayotgan Konstitutsiyaning 55-moddasida “har kim O‘zbekiston Respublikasining qonunchiligiga va xalqaro shartnomalariga muvofiq, agar davlatning huquqiy himoyaga doir barcha ichki vositalaridan foydalanib bo‘lingan bo‘lsa, insonning huquq va erkinliklarini himoya qiluvchi xalqaro organlarga murojaat etishga haqli”, degan norma aks etmoqda.

Agar 30-aprelda bo‘lib o‘tadigan referendumda yangi Konstitutsiyaga ovoz beriladigan bo‘lsa, O‘zbekistonda o‘z huquqlarini tiklash uchun barcha huquqiy himoya choralardan o‘tgan fuqarolar agar o‘z huquqlarini tiklanmagan deb hisoblasalar, demak, ular xalqaro tashkilotlarga murojaat qilish huquqi bo‘ladi.

Boshqa normalar qatori bu tamoyil ham fuqarolarimizga katta imkoniyat, boshqaruv idoralarga katta mas’uliyat yuklashi kutilmoqda.

**OB-
HAVO**

Bugun havo o‘zgaruvchan bo‘lib, **yog‘ingarchilik kutilmaydi.** Tog‘li hududlarda **vaqti-vaqti bilan yomg‘ir yog‘adi**, ayrim joylarda **qorqa aylanadi.** Harorat kechasi **2-7 daraja, kunduzi 12-17 daraja** iliq bo‘ladi.

19-21-aprel kunlari yog‘ingarchiliksiz kuzatilmaydi. Harorat kechasi **2-9 darajagacha, kunduzi 17-25 darajagacha** ko‘tariladi.
Samarqand gidrometeorologiya boshqarmasi.

IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTABDA MUAMMO YO'QMI?

Farzandi kelajagiga befarq bo'lmagan ota-onalar bolasini sifatli ta'lim beradigan maktabda o'qitishni istaydi. Ammo shu paytgacha qishloqlarda bunday imkoniyat kam edi. Respublika Prezidentining 2022-yil 14-apreldagi "Prezident ta'lim muassasalari agentligi tizimidagi ixtisoslashtirilgan maktablar tarmog'ini kengaytirish to'g'risida"gi farmonga ko'ra, 2022-2023-o'quv yilida deyarli barcha tumanlarda ixtisoslashtirilgan maktablar tashkil etildi. Ushbu maktablarga o'qituvchi va o'quvchilar tanlov asosida saralab olindi. Biz Oqdaryo tumanidagi ixtisoslashtirilgan maktab faoliyati bilan tanishdik.

Maktab tumanning Zarafshon mahallasida 57-umumiy o'rta ta'lim maktabi binosida tashkil etilgan. Binosi kapital ta'mirlanib, ixtisoslashtirilgan maktabga moslashtirilgan.

Maktabdan farqi shuki, fanlar amaliyot bilan birga integrallashtirilgan holda o'tiladi, - deydi direktorning o'quv ishlar bo'yicha o'rinbosari Adhamxo'ja Nozimov. -Har choraq yakunida o'quvchilar fanlardan o'tilgan mavzular bo'yicha loyiha tayyorlaydi. Eng qizig'i, hozir maktablarda o'qituvchilar loyiha qilishga o'rgatilayapti. Bizda esa o'quvchilar loyiha qilish bilan shug'ullanyapti. Maktabimiz aniq fanlarga yo'naltirilgan bo'is muhimi, jismoniy tarbiya va chizmachilik fanlari qisqargan, buning hisobiga matematika fani haftada yetti soat o'qitiladi.

Ixtisoslashtirilgan maktabga 5-sinfdan 11-sinfgacha bo'lgan 456 nafar o'quvchi aniq fanlar yo'nalishiga qabul qilingan. O'quvchilar tuman bo'yicha saralab olingan bo'lib, eng uzog'i 25 kilometr masofadan, ya'ni Po'latdarxon mahallasidan keladi. Ota-onalar farzandlarining qatnab o'qishiga sharoit yaratib bergan.

Shuningdek, maktabda 5-sinf o'quvchilari ingliz tilidan A-1 darajasini o'rganadi, 6-sinfda A-1+ darajasini, 7-sinfda A-2, 8-sinfda

A-2+, 9-sinfda B-1, 10-sinf B-1+, 11-sinfda B-2 darajani o'rganib, IELTSda kamida 6.5 balni qo'lga kiritadigan bilimga ega bo'ladi. Ingliz tili darsliklaridagi dastur shunga moslashtirilgan. Ingliz tili va matematika fanlarida sinf o'quvchilari ikkiga bo'linib, ya'ni 12 nafardan o'qitiladi. Har bir sinfda o'quvchilar soni 24 nafardan, undan oshishi mumkin emas.

Oddiy maktablarda baholash tizimi Kundalik.com orqali amalga oshirilsa, ixtisoslashtirilgan maktablarda MZINFOCOM sayti orqali baholanadi.

O'QITUVCHILAR IKKI HISSA USTAMA OLADI

Aniq fanlar yo'nalishiga ixtisoslashtirilgan maktabning matematika fani o'qituvchisi Sardor Berdiqulov joriy yilning 21-fevral kuni matematika bo'yicha bo'lib o'tgan xalqaro tanlovda qatnashib, respublika miqyosida birinchi o'rinni qo'lga kiritgan va GMAT (Graduate Management Admission Test) sertifikatiga sazovor bo'lgan. Uch nafar rus tili, olti nafar ingliz tili o'qituvchilari ham chet tilini bilish bo'yicha xalqaro sertifikatga ega.

- Ingliz tili o'qituvchimiz Samad Qudratov kelasi oydan oshirilgan ish haqi hisobiga 13

million so'm atrofida maosh oladi, - deydi ixtisoslashtirilgan maktab direktori Nusrat Sulaymonov. - Unga xalqaro sertifikatini uchun 50 foiz, Agentlik tomonidan 75 foiz ustama to'lanadi. Endi matematika fani o'qituvchimizga ham maktab ustamasidan tashqari xalqaro sertifikatini uchun 50 foizlik qo'shimcha ustama beriladi. Shuningdek, xalqaro darajadagi sertifikatga ega boshqa ingliz va rus tili o'qituvchilari ham ikki hissa ustama oladi. Qolgan ixtisoslashtirilgan fan o'qituvchilari 60 foiz, noixtisoslashtirilgan fan o'qituvchilariga 40 foiz qo'shimcha ustama puli beriladi. Bugun yoshlarimiz chet elni orzu qilmasdan astoydil bilim olsa, o'zimizda ham bemaol yaxshi yashashi uchun halol pul topa oladi. Buning isbotini o'z hayotim misolida ko'rdim.

Maktabda o'quvchilar soat 14:00 gacha darslarda, so'ngra 16:00 gacha turli to'garaklarda ishtirok etadi.

- 2022-yilning noyabr oyida robototexnika bo'yicha O'zbekiston va Janubiy Koreya hamkorligida o'tkazilgan xalqaro onlayn tanlovda to'rt nafar o'quvchimiz - Bahromjon Aripov, Jasur To'raqulov, Sitora Kazakova, In'omjon Aripov uchinchi o'rinni qo'lga kiritdi, - deydi axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi Mohigul Majidova. - O'zimiz ham avgust oyida robototexnika bo'yicha Janubiy Koreya respublikasida malaka oshirib keldim. Darsdan so'ng o'quvchilarga to'garak mashg'ulotlari o'taman.

Informatika xonasida bir o'quvchi kompyuterda ishlayotgan ekan. Undan qanday mashg'ulotni bajarayotganini so'radik.

- Zavodda ishlab chiqarishdan chiqayotgan tuzung generator qo'yib, uning issiq-ligiga yana energiya ishlab chiqish haqida bosh qotiryapman, - deydi 9-sinf o'quvchisi Mansurxon Rustamov.

Maktabimizga iqtidorli o'quvchilar saralangan, - deydi Nusrat Sulaymonov. - Hukumatimiz joylarda mana shunday ixtisoslashtirilgan maktablar ochgani to'g'ri siyosat bo'ldi. Yana o'n yildan keyin bu o'quvchilar mamlakatimiz rivojiga hissa qo'shadigan yetuk mutaxassislar bo'lib yetishadi. Taraqqiyotga bilimsiz erisholmasligimizni bugun odamlar tushunib yetdi. Shuning uchun ham ota-onalar farzandining kelajagiga be'tibor emas.

O'QUVCHILAR UCHUN 9200 SO'MLIK TUSHLIK

- Oshxonamizni Jamshid Xoliqulov ismli insofli tadbirkor yuritadi, - deydi ixtisos-

lashtirilgan maktab direktori. - Tushlikda o'quvchilarga atigi 9200 so'mga issiq ovqat, non, choy, salat beriladi. Ota-onalar oshxona uchun oylik to'lovni amalga oshiradi. 40 nafar kam ta'minlangan oila farzandlaridan tadbirkor ovqat puli olmaydi.

Ayni paytda ixtisoslashtirilgan maktab hovlisidan 250 o'rinni oshxona va mini stadion qurilyapti. Qurilish ishlari kelgusi o'quv yiliga cha tugallanishi rejalashtirilgan.

MAKTABGA DARSLIK KITOBLAR KELMAGAN

Ixtisoslashtirilgan maktab haqiqatda havas qilsa arziydi. Keng, shinam, zamonaviy jihozlangan xonalar, bilimli o'qituvchilar va bilimdon o'quvchilar atrofida atirgullar ekilgan o'quv dargohiga juda munosib. Ammo ixtisoslashtirilgan maktabga hanuzgacha xalqaro ta'lim dasturlari asosida tayyorlangan zamonaviy darsliklar berilmagan. Faqat ingliz tili fanidan 5-sinfdan 11-sinfgacha darslik kitoblari mavjud. Qolgan fanlardan o'qituvchilar elektron darsliklar asosida dars o'tishyapti. O'quv yili oxirlab qolgan bo'lsa-da, darsliklarning kelmaganini nima bilan izohlash mumkin? Noyabr oyida Kattaqo'rg'on shahar ixtisoslashtirilgan maktabida ham shu muam-moga duch kelgandik. O'quv yili boshida darsliklarni chiqarishga ulgurishmagandir, degan edik o'shanda. Mana, oxirgi chorakda ham darsliklar ixtisoslashtirilgan maktablarga yetib kelmabdi.

Shuningdek, Prezident huzuridagi ta'lim muassasalari agentligi tomonidan ixtisoslashtirilgan maktabga badiiy kitoblar ham berilmagan.

- Tumanimizdagi uchta kutubxonadan 450 ta kitobni vaqtinchalik olib kelganman, - dedi kutubxonachi Dilbar Xolmuradova. - Hozircha kitoblar yetadi.

Ixtisoslashtirilgan maktabning yana bir yaxshi tomoni shundaki, tanish-bilish orqali bu yerga ishga kirib bo'lmaydi, - deydi o'quv ishlar bo'yicha direktor o'rinbosari. - Har bir o'qituvchi Prezident huzuridagi ta'lim muassasalari agentligi tomonidan uch bosqichli saralash imtihonidan o'tgach, ishga qabul qilinadi. Direktor to'g'ridan-to'g'ri istagan o'qituvchini ishga ololmaydi.

Qaniydi, boshqa maktablarda ham mana shunday tartib joriy qilsa, yomon illatlari-mizdan biri bo'lgan tanish-bilishchilikka barham beriladi.

Yana bir gap. Prezident huzuridagi ta'lim muassasalari agentligiga tegishli xodim "Ixtisoslashtirilgan maktablarni yozib nima qilasz? Buning uchun kim-kimlardan ruxsat olish kerak", degandi. Aslida, o'zlari-ning muammolari ochilib qolmasligi uchun shunday degan ekan. Haliyam chuqurroq o'rganilsa, ixtisoslashtirilgan maktablarda ham muammolar yetarlicha.

X.ERNAZAROVA.

HUQUQIY MASLAHAT

O'Z HISOBIMDAN BIR YILGA TA'TILGA CHIQUISH MUMKINMI?

Ko'p yillardan buyon maktabda o'quvchilarga ta'lim-tarbiya berib kelaman. Oilaviy sharoit tufayli ma'muriydan bir yillik ta'til so'ramoqchi edim. Biroq maktabdagi buning imkoniyati yo'q, deyishmoqda. Men qancha vaqtga ta'til olishim mumkin?

Bahodir SHARIPOV, Samarqand shahri.

Siz bir yilga o'z hisobingizdan ta'tilga chiqa olmay-siz. Chunki, Mehnat kodeksining 150-moddasiga ko'ra, xodimning arizasiga ko'ra unga ish haqi saqlanmagan holda ta'til berilishi mumkin, uning davomiyligi xodim va ish beruvchi o'rtasidagi kelishuvga ko'ra belgilanadi. Biroq bu o'n ikki oylik davr mobaynida jami uch oydan ortiq bo'lmasligi kerak.

HAQORAT QILGANLIK UCHUN QANDAY JAVOBGARLIK BOR?

Qo'shim bilan yer talashib, janjallashib qoldik. To'g'ri muomala qilganimga qaramasdan, meni haqorat qildi. Masalani hal qilishga kelgan mahalla raisi ham "O'zlaring kelishib olinglar", deya e'tibor qilmayapti. Endi qo'shim meni ko'chada ko'rib qolsa ham ko'pchilikning oldida so'kib, haqorat qilyapti. Juda xijolat bo'lyapman, maslahat bering, so'kong'ich qo'shimni nima qilishni bilmayapman.

Rashid AZAMATOV, Kattaqo'rg'on tumani.

Haqorat qilganlik - shaxsning sha'ni va qadr-qimmatini qasddan kamsitganlik yoki beodoblik bilan qasddan tahqirlaganlik uchun qonunchilikda ma'muriy va jinoiy javobgarlik nazarda tutilgan.

Xususan, Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksda haqorat qilgan shaxsga nisbatan 6 million so'mdan 12 million so'mgacha miqdorda jarima solinishi belgilangan. Agar ushbu huquqbuzarlik bir yil ichida takroran sodir etilsa, huquqbuzarga nisbatan jinoiy javobgarlik belgilanadi.

Jinoyat kodeksiga asosan, haqorat qilgan shaxsga 60 million so'mgacha miqdorda jarima, 240 soatgacha majburiy jamoat ishlari hamda 1 yilgacha axloq tuzatish ishlari jazosi berilishi mumkin.

Agarda jabrlanuvchi o'z xizmat yoki fuqarolik burchini bajarayotgan vaqtda, xavfli retdivizit yoki tuhmat qilganligi uchun ilgari sudlangan shaxs tomonidan haqorat qilinsa, 120 million so'mdan 180 million so'mgacha miqdorda jarima, 2 yildan 3 yilgacha axloq tuzatish ishlari, 1 yilgacha ozodlikni cheklash jazosi tayinlanishi mumkin.

IMTIYOZLI BENZIN KIMLARGA BERILADI?

Afg'on urushi qatnashchisidan. Shaxsiy avtomashinam bor. Yaqinda eshitib qoldim, bizga o'xshaganlarga ham davlat tomonidan bepul benzin berilishi kerak ekan. Shu to'g'rimi, kimga murojaat qilsam bo'ladi?

Narzullo ESHMATOV, Toyloq tumani.

Avtomobil benzini sotib olish bo'yicha urush qatnashchilari va ularga tenglashtirilgan shaxslar, urush faxriylari va ularga tenglashtirilgan shaxslar, mehnatda mayib bo'lish va kasb kasalligi tufayli I va II guruh nogironlariga, I va II guruh bolalikdan nogironlar uchun oylik pul kompensatsiyalari to'lovlari joriy etilgan.

Kompensatsiya to'lovi miqdori chakana savdodagi avtomobil benzini muayyan markasining 40 litri qiymatining 50 foizidan kelib chiqib, hukumatimizning tegishli qarorlari bilan belgilanadi.

JARIMA BIR YIL ICHIDA KELMADI

2022-yil fevral oyida meni YXXB inspektori to'xtatib, qoidabuzarlik to'g'risida planshet orqali protokol tuzgan edi. Biroq bu protokol menga bir yildan so'ng, ya'ni 2023-yilning fevralida raqamimga «sms» tarzida keldi. Oradan bir yil o'tgan qoidabuzarligim uchun jarima to'lmaslikka haqim bormi?

Qurbon RAJABOV, Oqdaryo tumani.

Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning 36-moddasiga asosan, ma'muriy jazo qoidabuzarlik sodir etilgan kundan boshlab bir yildan kechiktirmay qo'llanilishi mumkin.

Mazkur kodeksning 271-moddasi 7-bandiga asosan, ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni ko'rib chiqish paytiga kelib, ushbu kodeksning 36-moddasida nazarda tutilgan muddatlar o'tib ketgan bo'lsa, ma'muriy huquqbuzarlik to'g'risidagi ishni yuritishni boshlash mumkin emas, boshlangan ish esa tugatilishi lozim. Sizga o'sha payt jarima qo'llash haqida qaror qabul qilingan bo'lsa, bunda uch oy ichida qaror kelsagina to'lashingiz kerak.

Demak, "Yo'l harakati qoidalarining buzilishiga doir ma'muriy ishlarni ko'rib chiqish tartibi to'g'risida"gi yo'riqnomaning 69-bandiga asosan, agar ma'muriy jazo qo'llash to'g'risidagi qaror chiqarilgan kundan boshlab uch oy mobaynida ijroga qaratilmagan bo'lsa, ya'ni qaror nusxasi huquqbuzarga topshirilmagan, uning ishiga, yashash joyiga yoki davlat ijtirohisiga yuborilmagan bo'lsa, u holda bunday qaror ijro etilmaydi. Ushbu holat bo'yicha xizmat tekshiruvchi o'tkazilib, aybdor shaxsga nisbatan tegishli intizomiy chora ko'riladi.

Xullas, agar o'sha payt bayonnoma tuzib, oradan bir yil o'tib, qaror chiqarilgan bo'lsa, siz jarima to'lamay-siz.

Zafar QARSHIYEV, huquqshunos.

Mamlakatimizda muhim sanalar, turli kasb bayramlari munosabati bilan faol ishchi-xodimlar mukofotlanishi an'anaga aylangan. Ularning aksariyatiga ko'krak nishoni topshiriladi. Ko'pchilikka arzimasdek tuyulishi mumkin, ammo bu har kimga ham nasib qilavermaydi. Yaqinda mahalla tizimi xodimlari kuni munosabati bilan bir guruh faollar "Mahalla iftixori" ko'krak nishoni bilan taqdirlandi. Ular orasida Past Darg'om tumani "Qatorterak" mahalla fuqarolar yig'ini raisi Oltinoy Qudratova ham bor.

Yetimning boshini silagan MAHALLA RAISI

qishda loy, yozda chang bo'lib yotadigan 2,5 kilometrlik yo'l shag'allashtirildi. Hududimizdagi yo'llar yoqasiga 6 ming tup manzarali daraxt ekildi. Bu ishlarning barchasi fermer va tadbirkorlarimiz, tashabbuskor aholimiz tomonidan hashar yo'li bilan amalga oshirildi.

Tomorqadan unumli foydalanishda mahalla faollari aholiga o'rnak bo'lyapti.

- Mahalla markazining 2 sotixlik

O'rinova ota-onasining bevaqt o'limi sabab 15 yoshida bir ukasi va bir singlisi bilan yetim qoldi. Ularga xolasi bosh-qosh bo'ldi. Maftuna maktabni bitirib, o'z aravasini o'zi tortishga ahd qildi. Bugungi kunda ukasi va singlisi-ga ham onalik, ham otalik qilmoqda. U ayni paytda tikuvchilik bilan shug'ullanyapti.

- Bolaligimdan bu hunarga qiziqardim, - deydi Maftuna. - Ammo menda tikuv mashinasi yo'q edi. Mahalla faollari tavsiyasi bilan "Yoshlar daftari"ga kiritildim va menga zamonaviy tikuv mashinasi ajratildi. Hozirda buyurtma asosida ayollar uchun ko'ylaklar tikyapman.

Ehtiyomand oilalar, ayniqsa, yordamga muhtoj yoshlarni qo'llab-quvvatlashni kun tartibiga kiritgan mahalla raisi ham unga qo'lidan kelganicha ko'mak beryapti.

- Mahalla markazi binosida o'quv kursi tashkil etilgan, - deydi M.O'rinova. - Mahallamiz raisi Oltinoy opaning taklifi bilan tikuvchilikni chuqurroq o'rganish maqsadida ushbu markazga qatnayapman. Mahalla faollaridan minnatdorman. Bizni yolg'izlatib qo'yman-yapti.

Mahallada hali qilinishi kerak bo'lgan ishlar ko'p. 100 dan ziyod xonadonni toza ichimlik suvi bilan ta'minlash, 200 dan ziyod eskirgan simyog'ochni yangilarga almash-tirish, tadbirkor va hunarmandlar safini kengaytirib, yangi ish o'rinlari yaratish mahalla faollarining oldida turgan asosiy vazifalardir.

To'lqin SIDDIQOV, Baxtiyor MUSTANOV (surat).

- Aholi dardini o'zimizki deb bilaman, - deydi u. - Mahalla ahlining aksariyatini toza ichimlik suvi muammosi qiyinar edi. Keyingi yillarda 2 ta suv inshooti qurildi. Elektr energiyasidagi uzilishlarning oldini olish maqsadida 100 ta eski simyog'och yangi beton ustunlarga almashtirildi. Markaziy ko'chalarimizda tungi yoritish chiroqlari o'rnatildi. Qabristonga eltuvchi

tomorqasi mavjud, - deydi Oltinoy Qudratova. - Bu yerdan yil davomida unumli foydalanamiz. Kuzda to'qsonbosdi ekin sifatida sarimsoqpiyoz ekamiz. Ko'klam kelgach esa gul va sabzavot ekinlari urug'ini qadamyiz. Tomorqada yetishtirilgan mahsulotlar ehtiyomand oilalarga tarqatiladi.

Shu mahallada yashovchi Maftuna

NIMA QILSAK BOLA KITOB O'QIYDI?

Bugun ko'pchilikni ushbu savol qiynayapti. Ba'zilar internet hayotimizga kirib kelgach, kitob o'qish unutildi, deb hisoblaydi. Unda nega rivojlangan Yevropa davlatlarida odamlar har kuni kitob o'qishadi, hatto jamoat transportida ham gazeta, jurnal, kitob o'qib ketayotgan kishilarni uchratish mumkin. Gazeta va jurnallarga hech kim majburiy obuna qilinmaydi, ammo bosma nashrlar millionlab nusxalarda chop etiladi va sotiladi. Xo'sh, internet tezligi ham, sifati ham yuqori bo'lgan xorijiy davlatlarda nega odamlar biz kabi kitob o'qishni unutilib qo'ymayapti?

- An'anaviy kitobxonlik udumdan qolgan deyish noto'g'ri bo'lar, - deydi Angliyada istiqomat qiluvchi vatandoshimiz Habiba Raimova. - Buyuk Britaniyada o'tkazilgan so'rovlardan birida tumanli ablonliklarning 43 foizi haftada, hech bo'limganda, bir bor mutolaa qilishini aytgan. 35 foiz kitobxonlar esa haftasiga bir necha marta vaqt topsa, so'ralganlarning 19 foizi har kuni mutolaa bilan mashg'ul bo'lishini bildirgan.

Kuzatish uchun erta tongda London metrosiga tushing. Vagonlarda kitobxonlar ko'zga chalinadi. Har kim o'z tashvishi bilan tirikchilikka otlangan. Har vagonida qariyb 10-15 kishi mutolaa qilib ketadi. Bilmagan holda men ham ergashganman bu an'anaga. Ertalabki metro qatnovi vaqtida 10-15 sahifa kitob o'qiyman.

Bu yerda ma'lumot shu qadar ko'p va xilma-xilki, xalq yangiliklarni istasa-istamasa eshitishga, ko'rishga, o'qishga majbur. Bu o'z-o'zidan, "informatsion to'qlik"ni keltirib chiqargan. Odamlar ma'naviy chanqoqlikni "qondirish" uchun nafaqat onlayn manbalarga, balki oddiy bosma kitoblarga, gazeta-jurnallarga intiladi. Shuningdek, kitoblar narx-navosi ham qimmat emas. Hatto o'qish uchun yangi kitob sotib olish shart emas, bepul mutolaa qilish imkoniyati katta. Kutubxonalardan 3-4 haftadan 1-2 yilgacha istalgan kitoblarni olib, mutolaa qilish mumkin. A'zo bo'lishning o'zi yetarli.

Bundan tashqari, xorijda o'qish uchun yaratilgan imkoniyatlar, manbalar xilma-xil. Masalan, yemakxonalarda soatlab mutolaa qilish mumkin. Qahvaxonalarda o'tirib ishlash, izlanish, yengil taomlar iste'mol qilib, kun bo'yi qolsa bo'ladi. Bu yerda bunday qahvaxonalarda juda ko'p.

Shuningdek, kitobxonlikni rag'batlantiruvchi kamsuqum, ammo ajoyib urf-odatlarini bisyor. Darsliklar, o'quv jarayonlarida siyosiylik me'yordan baland emas.

Bizda esa jamoat transportida go'daklarning ham qo'lida mobil telefon. Aslida aloqa vositasi sifatida yaratilgan telefon bugun o'yinchoqqa aylangan. Ko'pincha jamoat transportida yosh bolalarning onasidan telefon so'rab xarxasha qilayotganiga guvoh bo'lyapmiz. Ona ham bolaning tinch o'tirishini uchun qo'l telefonini beradi. Go'dak hali o'qish-yozishni bilmasa ham telefonidan o'ziga tegishli multfilmni topib ko'rishni biladi. Ammo o'sha o'tkir zehni maktabga borganach, negadir o'tmas-lashadi. Xo'sh, nima qilsak bolani kitob o'qishga qiziqtirish mumkin.

**Aziza SAYDULLAYEVA,
Samarqand shahridagi 24-umumi o'rta ta'lim maktabi oliy toifali ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi:**

- Kitob o'qiganing ongu tafakkuri, dunyoqarashi keng bo'ladi. Ezgulik yo'lida barcha mashaqqatlarga qarshi kurashishda o'zida ma'naviy kuch topa oladi. To'g'ri, zamonaviy texnologiyalar keng tarqalgan bugungi kunda bolalarni kitob o'qishga qiziqtirish, ularni mutolaa jarayoniga jalb etish murakkab vazifa bo'lib qolmoqda.

Xo'sh, butun mamlakat bo'ylab kitob mutolaasiga rag'batni oshirish, kitobxonlar safini yanada kengaytirish uchun qanday ishlar amalga oshirilishi kerak? Nima qilinsa yoshlar va bolalar kitob o'qishga jon-jahdi bilan intiladi?

Buning uchun avvalo, kitobga olib boriladigan yo'llar yaqin va oson bo'lishi kerak. Ta'lim muassasalarida kutubxonalar qayerda joylashganiga e'tibor berganmisiz? Odatda maktabning eng chetida, ko'rimisiz, kimsa bormas bir burchagida bo'ladi. Axir u ta'lim-tarbiya, ma'naviy va barkamollik manbai-ku.

Ikkinchidan, kutubxona xodimlariga nisbatan, kutubxonachilarning esa o'z ishiga nisbatan munosabatini o'zgartirish kerak. Kitobxonlikka oid seminarlarda qanday qilib bolalarni kitobga qiziqtirish, bu bo'yicha tajriba almashish va mavjud muammolarni bartaraf etishga emas, balki yuqori tashkilotlardan keladigan tekshiruvchilarning qanday hujjatlarini tekshirishi, ayni shu jihatdan kamchiliklarni qanday bartaraf etishga qaratiladi. Axir kutubxonachi o'z zimmasiga yuklatilgan ishlar-

dan ortib, kitob o'qishga ham vaqt ajratishi, mutolaani jondan sevishi kerak emasmi? Kutubxonachi kitobxona yoshidan kelib chiqib, bir necha kitoblarni taklif qilsa, o'sha kitob haqida qiziqarli hikoyalar, o'z taassurotlarini aytib bersa, kitobxon mutolaa berilib ketmaydimi? Har kuni shu nurli maskanga oshiqmaydimi? Ammo real vaziyatda razm solinsa, aksariyat kutubxonalarda kadrlar qo'nimsizligi odatiy holga aylangan, bor xodimlar ham kitob mutolaasidan mosuvo.

Shuningdek, bola mansub bo'lgan jamiyat, muhit kitob o'qishga moyil bo'lishi kerak. Qo'lga biror marta kitob olmagan kishining bolaga "kitob o'qi" deb buyruq berishga haqi yo'q. Rus yozuvchisi Makarenko "Bolalarni bizning gap-so'zlarimiz emas, balki xatti-harakatlarimiz tarbiyalaydi", deganda ayni haqiqatni so'zlagan edi.

O'qilgan kitoblarni muhokama qilish, qanday kitoblarni mutolaa qilish bo'yicha maslahatlar berish, afsuski, oilalarda juda kam uchraydigan holat.

Kitobxonlikni targ'ib qilishda yangi nashr qilingan asarlar reklamasini keng yo'lga qo'yish, mutolaani ommalashtirish bo'yicha ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish ham katta ahamiyat kasb etadi. Mahallalarda kitobxonlar klubini tashkil etish, bolalar uchun kitob kechalari, o'qilgan asarlar muhokamalari, sovrinli tanlovlarni tashkil etish, kitob o'qishga qulay o'quv zalari, kitoblarni ijaraga berish, qarzga yoki pulini bo'lib to'lash mexanizmlarini ishlab chiqish va amalga tatbiq etish mumkin.

O'quvchilarni badiiy asar mutolaasiga qiziqtirish uchun dars jarayonida qanday usullarni qo'llashimiz kerak? Men quyidagi usulni sizga tavsiya etmoqchiman. Masalan, Abdulla Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanidagi Otabek obrazi, Asqad Muxtorning "Chinor" romanidagi Akbarali obrazi yoki Said Ahmadning "Ufuq" trilogiyasidagi "Hijron kunlari" qismining bosh qahramoni Tursunboy qismini tahlil qilishimiz mumkin. Badiiy asarni, qahramonlar hayotini tahlil qilish bilan o'quvchida beixtiyor o'z hayotini tahlil qilish fikri uyg'onadi. O'quvchi o'zining kuchli, kuchsiz tomonlarini, imkoniyatlarini anglab ish yuritish boshlaydi. Oldida turgan to'siqlarni, xavf-xatarlarni bartaraf etishga harakat qiladi. O'quvchida o'zining mustaqil hayotini, kelajagini qurish haqida fikr-mulohazalar paydo bo'ladi, orzulari haqida mushohada yuritadi. O'sha asar qahramonlarini yaqindan bilish maqsadida qo'lga kitob oladi.

Shuningdek, maktabda adabiyot o'qituvchilari, kutubxonachi o'quvchilar bilan kitob taqdimotlari, g'azalxonlik, she'rxonlik kechalari, asarlar bo'yicha sahna ko'rinishlari asosida turli tadbirlar tashkil etilishi kerak.

Darhaqiqat, kitobga muhabbat avvalo, oiladan boshlanadi. Bolani kitob o'qishga qiziqtirishning turli usullari bor. Masalan, bizga buvim har kuni uyqudan oldin ertak aytib berardi. Buvimning bir-biridan qiziqarli ertaklarini so'zma-so'z yodlab olgan bo'lsak ham har kuni eshitishni istardik. Maktabga borib o'qishni o'rganib olganimdan so'ng o'zim ertak kitoblar o'qiy boshladim. Qishlog'imizda mo'jaz kutubxona bo'lib, undagi barcha ertak kitoblarni o'qib chiqdim. Bir kuni kutubxonachi Onaxon opa "Endi katta qiz bo'lib qolding, badiiy kitoblar o'qisang ham bo'ladi", deb menga bir-ikkita kitoblarni tavsiya etdi. Shundan so'ng badiiy kitoblarga mehr qo'ydim.

Adabiyot fani o'qituvchimiz Mehriniso Mamarahimova har gal darsda bitta badiiy kitobning eng qiziq joyidan parcha aytib berar va qolganini o'zlarimiz o'qinglar, derdi. O'qituvchimning mana shu uslubi ham bizning kitobga qiziqishimizni ortirdi. Shuningdek, mavzuga oid asar qahramonlarini birma-bir tahlil qilardik.

Ota-onam bilan tuman markazidagi kitob do'koniga borsam, albatta, nalgan kitobimni sotib olib berishardi. Bola kitobga mehr qo'yishi uchun uyida kitob javoni bo'lishi va kattalar ham kitob o'qib turishi shart va zarur.

Shuningdek, maktablarda tarix fani ko'proq o'tilishi kerak. Sababi, tarixni yaxshi bilgan avlod kitob o'qimasdan qolmaydi. **Xurshida ERNAZAROVA.**

ADABIYOTNING KECHAGISI, BUGUNGISI BO'LMAYDI

Adabiyot odamlarga tiriklik mag'zini tottiruvchi, ko'rsatuvchi, o'rgatuvchi bo'lib xizmat qilishi lozim

Pushkin nomidagi viloyat axborot-kutubxona markazida bo'lgan adabiy muloqotda ana shu aqida-lar mohiyati xususida gap ketdi. Aniqrog'i, bu yerga tashrif buyurgan adabiyot ixlosmandlari, havaskor ijodkorlar va talabalarga chinakam mahorat darsi o'tildi.

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi viloyat bo'limi va Sharof Rashidov nomidagi SamDU filologiya fakulteti uyushtirgan ushbu tadbirda Samarqand adabiy muhitida shakllangan olim va yozuvchi Ilhom Hasan xotirasiga bag'ishlangan "Tun tongga tutash" kitobi taqdimoti, yozuvchi Bahodir Qobul bilan muloqot o'tkazildi.

- Ilhomning, Bahodirning yutug'i shundaki, ular ijodni iqtidorigina emas, hayot ehtiyoji sifatida qabul qilishdi, - dedi O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi Farmon Toshev. - Ular yozish uchun eng avvalo, adabiyotimizni, xorij adabiyotini o'qishdi, ustozlari oldiga o'z qoralamalarini to'g'ridan-to'g'ri taqdim etishdan tiyilishdi, boshqalarga, do'stlariga ko'rsatib olishdi. Ustozlari ko'rsatmalariga, maslahatlariga quloq solishdi, ularning yurish-turishidan ibrat olishdi. Vaholanki, bugun yoshlarimizga aynan ana shu odat yetishmayapti. Shu sababli ham Ilhom Hasan va Bahodir Qobul faoliyati, ularning asarlari hozirgi avlod uchun saboq bo'lmog'i lozim.

So'zga chiqqan olim va ijodkorlar bu hayot haqiqatini aniq misollar orqali isbotlab berishdi. Xususan, Ilhom Hasan adabiy qahramonlari

o'z davri voqealari, atrof-dagi o'zgarishlar haqida jiddiy mulohaza yuritishi, muallif o'zi yaratgan obrazlar orqali jamiyatga salmoqli mulohazalar tashlagani aytib o'tildi.

Professorlar Jo'liboy Eltazarov, Azmidin

No-sirov, Usmon Qobilov, Shavkat Hasanov, dotsent Mardon Boltayev, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori Akram Toshpo'latov, Yozuvchilar uyushmasi viloyat bo'limi rahbari, shoir Toshpo'lat Tugal, shoira Ra'no Odilova Ilhom Hasan va Bahodir Qobul asarlaridagi milliylik, voqealarga teran munosabat, badiiy til vositalaridan mohirona foydalanish mahorati haqida so'z yuritildi.

Talabalar Ilhom Hasanning "Biri kam dunyo" dramasi-dan parcha ijro etishdi, shuningdek, qizg'in mushoira bo'ldi. Savol-javoblar jarayonida esa adabiyot, adib mas'uliyati, kitobxonlik ishtiyogi xususida mulo-

hazalar bildirildi. Faol yoshlarga badiiy asarlar tuhfa etildi.

"Ro'za tutinglar, salomat bo'lasizlar!"

Ro'za farz bo'lgan dastlabki davrda musulmonlar ibodatni ado etish mas'uliyati bilan ro'za tutgan. Keyinchalik bosh-qa xalq, millat va elatlar bilan aralashib ketildi. Ularning savollariga, e'tirozlariga yoki islomga nisbatan qilgan ta'nalariga javob bera borib, islomiy ibodatlarining, jumladan, ro'zaning hikmatlari, axloqiy foydalari, o'sha zamon ruhi va talabiga mos tomonlari sharh qilindi, tushuntirildi.

Tibbiy-ilmiy izlanishlar natijasida ro'zaning turli jismoniy va ruhiy kasalliklardan himoyalashda va ularning oldini olishda foydasi borligi sobit bo'ldi.

Ro'za insondagi kasalliklarga qarshi qobiliyatni (immunitetni) kuchaytiradi, chunki ro'za tutgan odamda ushbu maqsadga xizmat qiluvchi hujayralar o'n marta ko'payishi ilmiy ravishda aniq bo'lgan.

Ro'za tutgan odamda semizlikka qarshi mone'lik paydo bo'ladi, chunki odatda semizlik ovqat hazm qilishdagi nuqsonlar, atrof-muhitdagi nafsoniy va ijtimoiy ta'sirlar orqali kelib chiqadi. Gohida ruhiy iztirob ham ovqat noto'g'ri ta'sir qilishiga olib borishi mumkin. Bunday omillardan ro'za tutish orqali saqlanadi. Ro'za tutgan odam ruhiy, aqliy barqarorlikka ega bo'ladi, chunki ro'zador odam vaq-

tini iymoniy muhitda, ko'p ibodat, zikr, Qur'on tilovati bilan o'tkazadi, achchiqlanish, asabiylashishlardan, urush-janjallardan yiroq bo'ladi.

Ro'za buyrakda toshlar yig'ilishidan saqlaydi, chunki ro'za tutgan odamning qonida soda ko'payib, kaliy tuzlari to'planishini to'xtatadi. Shuningdek, ro'zadorning peshobida peshob yo'llarida tuzlar to'planib qolishiga yo'l qo'ymaydigan moddalar ko'payishi ham ilmiy isbotlangan.

Ro'za inson jismini to'qimalarda to'planib qoladigan turli zaharli moddalardan tozalashga yordam beradi. Ma'lumki, oziq-ovqat, dori-darmon va havo orqali inson jisimga ko'plab zaharli moddalar kirib, to'planib qoladi. Ana o'sha moddalar faqat ro'za tutish orqali chiqib ketadi.

"Mo'minning qalqoni" kitobidan.

FOYDALI DARAXTLAR

nega yo'qolib boryapti?

Ilgari sariq tol degan mayda daraxt bo'lar edi. Bundan odamlar cho'lpi, nonsavat, katta-kichik savatlar to'qirdi. Qatiq, sariyog', go'sht va ortgan ovqatlar toldan yasalgan savatlariga solinib, kechqurun osib o'q'iyarlardi, ya'ni bular muzlatkich vazifasini o'tardi.

Turdi TURSunov, mehnat faxriysi.

